

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مرحله‌ی آماده‌سازی فایل			
پایه‌سازی	تصحیح و ویرایش اولیه	ذکر مأخذ	ویرایش دوم
تکمیل مأخذ و ویرایش نهایی			

روزهای آخر ماه شعبان اقرار به عجز و استمداد از خدا

هفته‌ی پایانی ماه لطیف و زیبای شعبان را آغاز کردیم. سال‌های قبل هم اشاره کرده‌ام که وداع کردن با ماه شعبان خیلی دردناک است. ماهی سرشار از لطافت و عطر پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله، ماهی سرشار از عرفان و حقایق بلند توحیدی و ولایی؛ اما تنها چیزی که این درد فراق را تحمل پذیر می‌کند، شوق وصل شهرالله یعنی ماه مبارک رمضان است. در ماه رجب و ماه شعبان بنا بود ما خود را آماده کنیم؛ و برای ورود به ماه مبارک رمضان، برای ورود به ضیافت‌الله و مهمانی بزرگ خدا پاک کنیم؛ اما وقتی به خودمان برمی‌گردیم می‌بینیم ظاهراً تقلاهای ما دستاوردی نداشت.

بنا بود که ماه رجب ماه تخلیه باشد و بدی‌ها از وجود ما رخت بریندند؛ بنا بود که ماه شعبان ماه تخلیه باشد و از زیور نیکویی‌ها برخوردار شویم؛ اما هم ماه رجب طی شد و از بدی‌ها خالی نشدیم و هم ماه شعبان دارد طی می‌شود و روزهای پایانی آن را شاهد هستیم و به خوبی‌ها آراسته نشدیم.

اینجاست که انسان آن اضطرار را درک می‌کند و می‌بیند که تقلاهای ما راه به جایی نمی‌برد و وقتی این اضطرار را دریافت، ملتسانه به درگاه حق رو می‌آورد و عرض می‌کند:

اللَّهُمَّ إِنْ لَمْ تَكُنْ غَفْرَتَ لَنَا فِيمَا مَضَى مِنْ شَعْبَانَ فَاعْفِرْ لَنَا فِيمَا بَقِيَ مِنْهُ: ^۱ خدایا اگر ماه شعبان طی شد و گذشت و در آن فاصله ما مشمول مغفرت و رحمت تو قرار نگرفتیم، از آلودگی‌ها پاک نشدیم، از گناهان دست برنداشتیم، خدایا در این چند روز اندک باقیمانده از این ماه خودت کاری کن! ما هرچه تلاش کردیم، نتوانستیم! تلاش‌های ما راه به جایی نبرد؛ تنها بهره‌ی ما از این تلاش‌ها این بود که بفهمیم کاری از ما بر نمی‌آید؛ مجاهدت‌ها و تلاش‌های ما، مراقبات و عبادات ما، راه به جایی نمی‌برد. اگر قرار است راه به جایی پیدا کنیم، تویی که باید ما را به آنجا راهبر شوی و ما را به آنجا برسانی! خدایا خودت کمک کن در این روزهای باقیمانده‌ی ماه شعبان برای ورود به ماه مبارک رمضان به‌راستی آماده شویم. قرار است ماه رمضان ماه تجلی حق در قلب و ماه تجلیه باشد؛ خدایا چگونه با تو روبه‌رو شویم با این همه کاستی؟! با این همه آلودگی! خودت مددی کن و راهبر ما به خوبی‌ها شو و ما را از بدی‌ها نجات بده! همان‌طور که ما را از ماه شعبان بیرون می‌بری از بدی‌ها هم بیرون ببر و همان‌طور که ما را به ماه رمضان وارد می‌کنی به خوبی‌ها وارد کن! کاری کن که مهمان شایسته‌ای برای این ضیافت عظیم باشیم و با این مهمانی عظیمی که تو بر پا کردی سنخیتی پیدا کنیم. از ما کاری بر نمی‌آید؛ ما فقط همین اقرار را در پیشگاه تو داریم!

در همین مناجات شعبانیّه هم که ان‌شاءالله همه موقّق بوده‌اید و کرّاراً در این ماه این مناجات را با تأمل خوانده‌اید، همین تعابیر را داریم: **وَ إِنْ كَانَ قَدْ دَنَا أَجَلِي وَ لَمْ يُدْنِنِي مِنْكَ عَمَلِي فَقَدْ جَعَلْتُ الْإِقْرَارَ بِالذَّنْبِ إِلَيْكَ وَسِيَلِي**: خدایا اگر اجل من نزدیک شده اگر مرگ من نزدیک شده، **وَ لَمْ يُدْنِنِي مِنْكَ عَمَلِي**: عمل من، مرا به تو نزدیک نکرد؛ هرچه عمل کردم باعث دوری و محرومیت من از نزدیکی و قرب تو بود. **فَقَدْ جَعَلْتُ الْإِقْرَارَ بِالذَّنْبِ إِلَيْكَ وَسِيَلِي**: خدایا اعتراف به گناهان را وسیله و بهانه قرار دادم و از این

---

۱. محدث قمی، مفاتیح الجنان، اعمال بقیه ماه شعبان؛ سید بن طاووس، اقبال الاعمال، ج ۱، ص ۹ و حرّ عاملی، وسائل الشیعه، ج ۱۰، ص

راه می‌خواهم به تو نزدیک شوم. **إِلَهِي قَدْ جَزْتُ عَلَى نَفْسِي فِي النَّظَرِ لَهَا فَلَهَا الْوَيْلُ إِنْ لَمْ تَغْفِرْ لَهَا:** خدایا بر نفس خودم ستم کردم؛ به نفس خودم نپرداختم؛ به تزکیه‌ی خودم نپرداختم؛ **فَلَهَا الْوَيْلُ إِنْ لَمْ تَغْفِرْ لَهَا:** وای بر نفس من! وای بر من اگر مغفرت تو کاری برای من نکند! من جز خرابکاری هیچ‌چیزی از دستم برنیامد! هرچه کردم باعث محرومیت و بُعد بود. وای بر من اگر غفران و رحمت تو به داد من نرسد! **قَدْ أَفْتَيْتُ عُمْرِي فِي شِرَّةِ السُّهُوِ عَنْكَ:** عمرم را در غفلت‌ها تباه کردم؛ **وَ أَبْلَيْتُ شَبَابِي فِي سَكْرَةِ التَّبَاعُدِ مِنْكَ:** خدایا جوانیم را که برای عبادت و تقرب به‌سوی تو سن شادابی و طراوت بود، همه را هدر دادم؛ همه را در مستی دوری از تو به باد دادم!

إِلَهِي لَمْ يَكُنْ لِي حَوْلٌ فَأَنْتَقِلْ بِهِ عَنْ مَعْصِيَتِكَ: خدایا قوتی نداشتی، قدرتی نداشتی که به کمک آن خودم را از معصیت جدا کنم؛ **إِلَّا فِي وَقْتِ أَنْبَقَطْتَنِي لِمَحَبَّتِكَ:** فقط وقت‌هایی که تو از سر محبت خودت، مرا از خواب غفلت بیدار می‌کردی، این توفیق جدایی از معصیت به من دست می‌داد؛ **وَ كَمَا أَرَدْتَ أَنْ أَكُونَ كُنْتُ:** و در آن لحظات آن‌گونه که تو دوست داشتی می‌شدم.

علی‌ای‌حال اقرار به ناتوانی‌های خود، اقرار به معاصی و گناهان خود، در مناجات شعبانیّه فراوان هست؛ اقرار بر خطاها و لغزش‌های خود و اقرار بر اینکه خدایا نمی‌توانم خودم را درست کنم! نمی‌توانم! تو درست‌کن!

إِلَهِي هَبْ لِي قَلْبًا يُدْنِيهِ مِنْكَ شَوْقُهُ وَ لِسَانًا يَرْفَعُ إِلَيْكَ صِدْقُهُ وَ نَظْرًا يُقَرِّبُهُ مِنْكَ حَقُّهُ: خدایا من نمی‌توانم! تو قلبم را درست کن! دلی به من بده که شوق اشتیاق تو، سبب قرب او به تو شود؛ **وَ لِسَانًا يَرْفَعُ إِلَيْكَ صِدْقُهُ:** صدق آن زبان باعث بالا آمدن او باشد؛ **وَ نَظْرًا يُقَرِّبُهُ مِنْكَ حَقُّهُ:** و نگاهی به من بده که حق بودن آن نگاه، سبب تقرب به‌سوی تو باشد. به‌رحال خودت درست‌کن!

إِلَهِي فَلَكَ أَسْأَلُ وَ إِلَيْكَ أَبْتَهِلُ وَ أَرْغَبُ وَ أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَجْعَلَنِي مِمَّنْ يُدِيمُ ذِكْرَكَ وَ لَا يَنْقُضُ عَهْدَكَ وَ لَا يَغْفُلُ عَنْ شُكْرِكَ وَ لَا يَسْتَخِفُّ بِأَمْرِكَ: خدایا من از حول و قوه‌ی خودم، از

توانایی‌های خودم، از امید بستن به هر چیزی جز تو بریدم، (ابتهاال یعنی انقطاع مطلق) از همه‌ی عبادت‌هایم، از همه‌ی ریاضت‌هایم، از همه‌ی تقلاهایم از همه‌ی اینها بریده‌ام و از تو می‌خواهم که بر پیامبر ﷺ و آتش درود فرستی؛ **وَ أَنْ تَجْعَلَنِي مِمَّنْ يُدْرِكُ ذِكْرَكَ**: و اینکه تو مرا درست کنی؛ خدایا مرا از کسانی کن که دائماً به یادت هستند و یک لحظه تو را فراموش نمی‌کنند؛ **وَ لَا يَنْقُضُ عَهْدَكَ**: و پیمان دوستی و پیمان عبودیت و بندگی، پیمان طاعت و فرمانبری با تو را هرگز نمی‌شکنند؛ **وَ لَا يَغْفُلُ عَنْ شُكْرِكَ**: و از شکر عطایا، مواهب و رحمت‌های تو، یک لحظه هم غافل نمی‌شوند؛ **وَ لَا يَسْتَخِفُّ بِأَمْرِكَ**:^۲ و امر تو را کوچک نمی‌شمارند، فرمان تو را مورد بی‌اعتنایی قرار نمی‌دهند؛ خدایا خودت درستان کن!

به‌رحال روزهای پایانی ماه شعبان، روزهایی است که انسان با اضطرار تمام از خدا بخواهد و بگوید نتوانستم؛ خدایا این دو ماه را فراهم کردی برای اینکه خودم را درست کنم و نتوانستم، مقررم به همه‌ی آلودگی‌ها، همه‌ی بدی‌ها و از تو مستدعی هستم که تو من را درست کنی! یک کاری کن که رویم شود، وارد این مهمانخانه‌ی عظیم تو شوم.

امیدواریم که خدای متعال خودش دستگیر ما باشد و در این روزهای پایانی برای ما کاری بکند؛ که ما در این روزها نتوانستیم برای خودمان کاری کنیم!

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ عَجِّلْ فَرَجَهُمْ

^۲ محدث قمی، مفاتیح‌الجنان، مناجات‌شعبانیّه؛ سیدبن طاووس، اقبال‌الاعمال، ج ۲، ص ۶۸۷-۶۸۶ و مجلسی، بحارالانوار، ج ۹۱، ص